

natim atque ^{m-m}de quartali in quartale^m anni servire consueverunt, de salariis suis ac de laboribus suis per quatuor grossos contribuent et solvent; familia vero annuatim serviens ab omni contributione libera esse debet.

4. Item consules civitatum et oppidorum etiam similiter exactionem ipsam civilem, ut ceteri cives, solvere tenentur, pro labore de ternariis exactionis *czopowe* salaria habituriⁿ.

5. Ad quam quidem exactionem civilem, sicut et ad alias exactiones nuper impositas, colligendas et exigendas in terra praedicta N.^o et districtibus eiusdem^p generosum N.^q exactorem et^r collectorem designavimus et constituimus, qui exactam in manus magnifici Iacobi de Schidlowecz castellani Sandomiriensis et thesaurarii regni daturus erit, quietantias eiusdem thesaurarii proprias ab eodem thesaurario recepturus.

6. Quocirca vos suprascriptos, quorum interest, hortamur, ut exactionem ipsam civilem per universos subditos nostros atque vestros dari praecipiat, vobis vero, qui ad solutionem ipsam tenemini, districtissime mandamus, ut mox praesentibus requisiti, alias ut primum praesens constitutio nostra, etiam praesentibus non visis, sed solum proclamatione publica vobis intimata esset, exactionem praedictam iuxta ordinationem suprascriptam de terra praedicta N.^s ad tempus superius descriptum sub poenis consuetis, in antiquis universalibus litteris scriptis, in manus supradicti exactoris terrestres solvatis.

7. Quam exactionem civilem, sicut alias hic^t per nos decretas exactiones volumus et decernimus per praefatum ^umagnificum Iacobum^u castellanum Sandomiriensem et regni nostri thesaurarium percipi pro reipublicae et status nostri necessitatibus, sicut decretum est, nobis eidem thesaurario mandantibus, convertendam.

8. Quod laudum atque exactionis eiusdem civilis decretum seu statutum, ut ad omnium notitiam deveniat, mandamus, quatenus vos locorum capitanei, mox praesentibus visis, in locis ditionis vestrae exactionem ipsam proclamari faciatis, non solventes ad requisitionem exactoris praedicti sub poenis nostris, in statutis et novis et antiquis contra negligentes capitaneos scriptis, per pignorationem ad solutionem compulsuri, aliterque facere non ausuri pro gratia nostra.

Datum Cracoviae in conventionione generali felicis coronationis nostrae, feria tertia proxima post dominicam Reminiscere [2 III] anno Domini millesimo quingentesimo septimo, regni nostri anno primo. Ad mandatum [Regiae Maiestatis ex consilio]^v.

VI.^a LITTERAE UNIVERSALES CONTRIBUTIONIS DUCILLORUM^b

Sigismundus ^cDei gratia rex Poloniae^c etc., universis et singulis praelatis spiritualibus et saecularibus, palatinis, castellanis^d, capitaneis, burgrabiis, terrigenis, praeconsulibuse, consulibus, advocatis, scultetis, terrarum, civitatum, oppidorum, villarum aliorumque locorum com-

^{m-m} de quartali in quartale KP.

ⁿ Tutaj w KP wrywa się tekst dotyczący tego uniwersału, a rozpoczyna się tekst następnego uniwersału (patrz niżej p. VI) o *czopowym*.

^o Cracoviensi MK₂.

^p W MK₁ okienko zamiast słów: N[...] eiusdem.

^q Iohannem Jordan de Zaklyczyn MK₂; zamiast N okienko w MK₁.

^r Brak w MK₁.

^s Cracoviensi MK₂; zamiast N okienko w MK₁.

^t Brak w MK₂.

^{u-u} Iacobum magnificum MK₁.

^v Uzupełnione przez O. Balzera na podstawie formuł w innych uniwersałach, zwłaszcza w następnym (por. niżej nr VI).

^a Tekst tego uniwersału, jak i czterech poprzednich, oparł O. Balzer na trzech w drobnych tylko szczegółach różniących się od siebie rękopisach, mianowicie z MK₂, t. 22, k. 120v-121, oraz MK₁, t. 23, s. 182-184, i jednego, zachowanego w byłym Archiwum Izby Skarbowej w Warszawie (Księgi poborowe ziemi przemyskiej i sanockiej, t. 20, niepaginowany).

^b Tytuł pochodzi od O. Balzera, po ustaleniu przezeń, że jest to akt o charakterze ogólnopaństwowym. W MK₂ akt ten nosi tytuł: Litterae universales super exactione ducillorum alias *czopowego*, per quatuor annos institutorum, per terras Minoris Poloniae missae; w MK₁: Universales ducillorum.

^{c-c} Opuśzczone w MK₁.

^d Opuśzczone w MK₂.

^e proconsulibus MK₂.

munitatibus, incolis, tabernatoribus, cuiuslibet status hominibus ^fin terra N. et districtibus eiusdem^f existentibus, ad quos praesentes pervenerint, sincere, devote et fidelibus dilectis favorem et gratiam regiam. Reverendissimi et reverendi, magnifici, generosi, nobiles, famosi et providi, sincere et fideles nostri dilecti.

1. Cum praelatis spiritualibus et saecularibus, baronibus et nobilibus ac terrarum civitatum[que]^g nuntiis, in praesenti conventionem ad publicas reipublicae necessitates nobiscum deliberantibus, decrevimus et laudavimus communi consilio exactionem ducillorum alias *czopowe*, incipiendo a festo Pentecostes proximo futuro [23 V 1507] usque ad quatuor annorum decursum solvendam exigendamque. Quae quidem^h incipiet in omnibus regni nostri locis a die festo Pentecostes praedicti et ubique locorum durabit per annos integros quatuor, iuxta antiqua statuta, in prioribus litteris et registrisⁱ Serenissimorum olim praedecessorum nostrorum regum Poloniae scripta exigenda, sic videlicet:

2. Quod quilibet braxans cerevisiam^j, aut vendens in vasis, vel propinans braxatam in quacumque civitate vel oppido, tam nostro regali, quam etiam terrestri, sive spirituali vel etiam saeculari, etiam quancumque libertatem habente, exceptis oppidis per vastationem seu incinerationem^k hostium, ^lanno duntaxat praeterito^l, non tamen casualem, destructis, solvat de vase seu tunna unum grossum in manus exactoris^m infrascripti et unum ternarium etiam a quolibet vase.

3. Qui ternarius debet reponi specialiter in cisticulam consulum pro reformatione civitatis vel oppidi loci illius ac pro consulibusⁿ infrascriptis, sub clavibus exactoris^o et consulum, et in potestate eorundem consulum pro reformatione civitatis vel oppidi loci illius observandam. Quae cistula^p nonnisi in quartali anni de mandato eiusdem exactoris pro necessitate aperiri debet. In cuius apertione praefati^q quadrantes dictis civibus consignentur, pro necessitate civitatis seu oppidi convertendi, prius tamen recepta eorum parte ad salaria infrascripta, per nos impraesentiarum^r designata; nam ex eisdem ternariis seu quadrantibus salariabuntur primum consules, per exactorem infrascriptum ad exigendas pecunias in locis quibuscumque deputandi. Quibus consulibus assignanda decrevimus salaria huiusmodi iuxta arbitrium exactoris infrascripti ea ratione, qua volumus et decrevimus^s, ut tales consules, ad easdem exactiones substituti, de ipsorum braxationibus^t exactionem *czopowe* solvere tenebuntur. De ipsis etiam ternariis seu quadrantibus mandamus^u salarium iuxta arbitrium exactoris infrascripti et consulum, in locis ubique existentium, notario dari; qui notarius omnes cives cerevisiam braxantes, de praefatis quadrantibus respondentes, conscribet, de registroque^v conscriptorum exactori infrascripto rationem reddet.

4. Item tabernae, quae braxaverint^w in quibuscumque villis^x, sive spiritualium, sive saecularium, solvant taliter a quolibet vase, sicut prius ^yest descriptum^y; tabernatores tamen specialiter *czopowe* et specialiter ab agris fertonem solvant, et hoc, qui cerevias braxant; si non braxant, nihil dabunt de *czopowe*, sed tantummodo de agris iuxta aliud speciale statutum contribuent.

5. Item a medio vase vini alias *pólkufek*, quicumque vendere vel propinare voluerit, unum florenum in manus exactoris et triginta quadrantes pro reformatione prout latius superius est expressum, solvet.

6. Item a maiori vase vini alias *kufa seremska*^z vel alia quacumque duos florenos Ungaricales in manus exactoris et sexaginta quadrantes pro reformatione loci, iuxta conditionem superius descriptam, exsolvat.

^{f-f} in terra Cracoviensi et districtibus eiusdem MK₂. N [...] eiusdem brak w MK¹; *pozostawiono tu okienko*.

^g civitatum MK₁, MK₂ (uzupełnienie O. Balzera).

^h *Od tego miejsca rozpoczyna się tekst KP* (Czopowe vero [...] *zamiast* Quae quidem).

ⁱ registris MK₁.

^j cervisiam, *tu i dalej w KP*.

^k iminerationem MK₂.

^{l-l} *Opuszczone w MK₁ i MK₂. Jest to uzupełnione na podstawie KP, gdyż byłoby rzeczą niemożliwą, aby tak ważny dodatek został w KP zamieszczony przez samowolę kopisty.*

^m exactoribus MK₁.

ⁿ consiliariis MK₁, KP.

^o exactoris infrascripti MK₂.

^p cisticula KP.

^q praedicti KP.

^r in praesentiarum KP.

^s decernimus MK₂.

^t braxationibus cervisiae KP.

^u Mandavimus MK₁.

^v registro KP.

^w braxaverant MK₁.

^x tabernis MK₁, KP.

^{y-y} descriptum est MK₁, KP. *z* Brak w MK₁.

7. Item a barila Malmatici aut Italici vini unum^{aa} ortonem et septem ternarios.

8. Item a barila vini simplicis duos grossos et duos quadrantes.

9. Item a vase medonis duos grossos et duos quadrantes simpliciter solvant.

10. Si quis autem temeritate ^{ab}-auderet sua^{ab} vendere aut propinare vinum vel cerevisiam aut medonem sine solutione exactionis praedictae, extunc illud totum, quod ad propinationem adduxerit aut exposuerit, amittere debet, et ultra hoc poenam loci capitaneo solvet.

11. ^{ac}-Ad quam quidem exactionem *czopowe* exigendam^{ac} exactorem terrestrem per universam terram N.^{ad} et in omnibus suis districtibus generosum N.^{ae} instituimus^{af}. Quocirca vos suprascriptos, quorum interest, hortamur, ut ^{ag}-exactionem praedictam *czopowe*^{ag} per universos subditos nostros atque vestros dari praecipiat^{ah}, vobis vero, qui ad solutionem ipsam tenemini, districtissime mandamus, ut mox praesentibus requisiti^{ai}, alias, ut primum praesens constitutio nostra, etiam praesentibus non visis, sed per proclamationem publicam vobis intimata esset, exactionem praedictam iuxta ordinationem superscriptam de omnibus terris praedictis in manus superscripti exactoris N.^{aj} terrestris solvatis.

12. ^{ak}-Quam exactionem^{ak} *czopowe*^{al}, sicut alias per nos decretas exactiones^{am}, volumus et decernimus ad magnificum Iacobum de Schiddlovecz castellanum et capitaneum Sandomiriensem et regni nostri thesaurarium deferri percipique^{an} pro reipublicae et status nostri necessitatibus, sicut decretum est, nobis eidem thesaurario mandantibus, convertendam.

13. Quod laudum atque^{ao} exactionis eiusdem *czopowe* ^{ap}-decretum seu^{ap} statutum, ut ad omnium notitiam deveniat, mandamus, ut vos locorum capitanei per proclamationem^{aq} illud intimari faciat, non solventes vero ad requisitionem^{ar} exactoris praedicti sub poenis nostris, in statutis et novis et antiquis contra negligentes capitaneos scriptis, per pignorationes ad solutionem compulsuri.

Datum Cracoviae in conventionem generali felicis coronationis nostrae, feria tertia proxima post dominicam Reminiscere [2 III] anno Domini millesimo quingentesimo septimo^{as}, regni vero nostri anno primo.

Ad mandatum ^{at}-Regiae Maiestatis ex consilio^{at}.

^{aa} *Brak w MK2.*

^{ab-ab} sua auderet *MK1.*

^{ac-ac} ad quas exactiones exigendas *KP.*

^{ad} Cracoviensem *MK2*; Praemisliensem et Sanocensem *KP*; *zamiast N. okienko w MK1.*

^{ae} Iohannem Jordan de Zaklyczyn theloneatorem Cracoviensem exactorem *MK2*; Dobeslaum Chmyelnyczki *KP*; *zamiast N. okienko w MK1.*

^{af} constituimus *MK1.*

^{ag-ag} exactiones praedictas (*z opuszczeniem: czopowe*) *KP.*

^{ah} percipiat *KP.*

^{ai} requaesiti *MK1, MK2.*

^{aj} generosi Nicolai de Zaklyczyn *i okienko w MK2*; *zamiast N. okienko w MK1*; nostri praefati *KP.*

^{ak-ak} Quas exactiones *KP.*

^{al} *Brak w KP.*

^{am} *Brak w KP.*

^{an} *W rękopisach: ac percipi. Poprawka O. Balzera.*

^{ao} seu *KP.*

^{ap-ap} eiusdem decretum et *KP.*

^{aq} proclamationes *MK2.*

^{ar} requisitiones *MK2.*

^{as} primo *MK1.*

^{at-at} *Opuszczone w MK2; dodano zamiast tego: etc; Ad mandatum [...] consilio opuszczone w MK1.*